

Abort og føðital

Ein spurningur sum upptekur mangan og sum heima hjá okkum man hava nökulunda fasta hugsan hjá fólki, nevnlga, at fri abort eigur ikki at vera loyvd. Og tað er hon heldur ikki hjá okkum.

Harafurtimóti er lóggávan um abort vorðin gjord leysari

og leysari í mongum londum. Eisini í londum, sum vanligar verða hildin at vera sera afturhildin í sínum lyndi. Tó — eitt sum ikki kemstuttanum — tað eru nógvar ólóglegar abortir framdar, og tað er hesin veruleiki, sum hevur fingið lóggávutíngið at tikð spurningin

upp — og eisini sum heild hvussu skulu vit í framtíðini leggja politikkinn við familju-lívi kontra samfelagsmentanini sum heild til rættis.

Í Sovjetsamveldinum og í Eystureuropa hevur abort havt sín týðning í samband við at javna føðitalið. Men um fri abort er tað rætta ella ideella, tað man ílt vera at siga nakað um.

Frá 1920 fram til 1971 var føðitalið minkað í Sovjet frá 45 til 18 pr. 1000 fólk um árið. Men minning var eisini tey ár, tá abort var loyvd, og tá abort var bannað.

Í Sovjet var tað soleiðis fri abort frá 1920 til 1926, tá varð við lóg forboðið at loyva fria abort, men so varð lógin afur í 1965 broytt til fria abort. Hovudstýngdin í Sovjet varð lögð á at minka um ólóglegu abortirnar, og tað tykir sum tað eydnaðist. Men tað má eisini havast í huga, at her man kom

munistiska hugsjónin um at geva kvinnunum betri atstøður at arbeiða úti, man hava stóran týðning.

Tá Sovjet í 1936 gjørdi lóggávuna restriktivari var tað fyrri at styrkja familjuna, sum menn tá hildu fór at uppløysast, um ikki okkurt var gjørt fyrri at forða hesum, og eisini var stjórnin sera ivasom við tí fallandi føðitalinum. Men tá nógvar ólóglegar abortir stungu seg upp í 50unum, var lógin aftur gjord friari í 1965. Roknað verður við, at tað í Sovjet vóru framdar 6 mill. abortir í 1963, og hetta var størri enn føðitalið.

Í landi sum Rumeniu var talið av abortum fyra ferðir størri enn abortalið í 1965. Tað gjørdi, at stjórnin í 1966 setti strangari reglur fyrri abort og bannaði innflutning av fyrbyggjandi miðlum og heraftrat var ein separasjonstíð uppá 1 ár skráseti áðrenn fólk kundu skiljast.

Og árið eftir hækkaði føðitalið vífalt — frá 14—27 pr. 1000. Ári síðani minkaði talið til 21, men var stóðugt 50

pst. hægri enn tá abort var loyvd.

Í Japan er føðitalið fallið síðani í 1920, men í 1948, tá fri abort var lógfest, var talið stóðugt 35 pr. 1000 ibúgvur. Næstu 10 árin gekk talið aftur niður í helvt og hesi ár vóru 2 abortir fyrri hvørjar triggarar føðingar. Føðitalið er stóðugt lágt.

Amerikansk felag hevur gjørt kanning um illegalar abortir í ymsum londum, men ikki hevur gingist lættliga, í Frankariki verður gitt 250.000 til 1.2 milj. um árið, og kanning í Indiu 1966 metir, at har verða gjordar fyra miljónir abortir.

Henda kanning nemur eisini við tær rættuliga friu lóggávurnar í norðurlondum. Endamálið hevur m.a. verið at minka um illegalu abortirnar, men upplýsingar úr Svøríki vísa, at hetta endamálið ikki var rokkið. Ikki fyrr enn seinri árin er ein minning í teimum, sumleiðis sum í Danmark.

Meira friar abortlógávur eru í dag í Sovjetsamveldinum, flestu eystureuropeisku londum, Japan, Indiu, Singapore, Bretlandi, skandinavisku londum, fleiri statum í USA og í Kina.

Føroyska heimahjálpin

Vit hava fingið hesa frágreiðing frá fundinum, sum Kvinnufelagið í Havn skipaði fyrri 10. oktober um føroysku heimahjálpin:

Tórshavnar Kvinnufelag havde onsdag aften inviteret Anna Jørgensen, Tórshavn og Beatrice Vibe, Aalborg i Mettustova for at høre lidt om den færøske hjemmehjælpsordning.

Der var mødt mere end 40 kvinder og Beatrice Vibe gennemgik i store træk den ordning, der netop i disse dage etableres på Færøerne.

Hun fortalte om målsætningen for hjemmehjælpsordningen, dels når det drejer sig om hjælp i hjem, hvor husmoderen er indlagt i hospital eller syg derhjemme, eller hvor børn er syge og forældrene på arbejde, og dels når der ydes hjælp til invalide- og folkepensionister.

Hjælp under almindelig sygdom er en kortvarig hjælp, og hjemmehjælperen må her foretage husmoderens sædvanlige gøremål i hjemmene, sørge for, at familien fortsat kan passe henholdsvis arbejde og skolegang m.v. således at hjemmehjælpsordningen i disse situationer medvirker til at: *Hjemmets sociale balance opretholdes.*

Hjælp til invalide- og folkepensionister er en mere varig hjælp og ydes på den måde, at hjemmehjælperen udfører de gøremål, den ældre eller kronisk syge ikke mere magter. Hjemmehjælperen må således ikke fratage pensionisterne de gøremål, de endnu selv kan klare. Hjemmehjælperen må tværtimod være med til akti-

vere og opmuntre pensionisterne til at være selvhjulpne i så stor udstrækning som mulig. Beatrice Vibe påpegede, at hjemmehjælp altid måtte ydes efter det øjeblikkelige behov, og at formålet med hjælp til invalide- og folkepensionister er: *At bevare ældre og kronisk syge i egne omgivelser længst mulig, og derved tilgodese menneskelige hensyn, samt aflaste hospitaler og plejehjem.*

Det oplystes endvidere, at der også lejlighedsvis kan ydes hjemmehjælp til hjem, der er belastet af at have et fysisk eller psykisk handicappet barn hjemme, med det formål eventuelt nogle timer ugentlig at aflaste forældrene.

Det understregedes herefter, at en hjemmehjælpsordning aldrig må tilsidestæde de naturlige hjælpeforanstaltninger i en befolkning, hvor voksne børn eller andre pårørende og gode naboer tager sig af syge og gamle, og at en selv nok så veltilrettelagt ordning aldrig vil kunne fungere tilfredsstillende uden mulighed for bistand fra disse grupper.

Beatrice Vibe sluttede med at sige, at man altid må udvælge medarbejderne ved hjemmehjælpen med omhu, og stille efter, at disse medarbejdere har en række menneskelige egenskaber, som tolerance, modenhed og evne til at sætte sig i patientens og familiens sted, der gør dem egnede til dette krævede arbejde.

Der var enkelte spørgsmål efter foredraget, men flere spørgsmål, da først snakken kom igang over det hyggelige kaffebord.

Merkjasøla í morgin

AV EGNA MERKI FELAGSINS »JAVNI« Á FYRSTA SINNI

Fram til 1971 varð Forglemmig-ej merkið hjá danska forældrafelagnum »Evnsvages Vel« selt her í Føroyum, og í 1971 fingið vit okkara egna felag »Javni«. Á fundi í Noregi summarið 1972 saman við umboðum úr hinum Norðarlöndum boðaði danska felagið Javna frá, at teir nú ikki aftur fóru at senda teirra merki henda vegin, tí teir hildu, at vit sjálfvagt fóru at royna at fáa okkara egna merki. Og nú er tað komið.

Merkið hevur Simun Nón-klett, lærari á Glyvrum, gjørt.

Hann hevur nýtt stavarirnar og javnan, sum Lis Guttessen teknaði til býmerki felagsins. Áttanin er at senda merkið til allar bygdarnar í Føroyum, og hava vit fingið loyvi at selja hús úr hús tann 18. okt. 1973. Nevndin fyrri Javna fer at heita

Fyri nevndina

Helena Samuelsen

P.S. Norðlýsið hevur í blaðnum 12. okt. broytt yvirskriftina á hesum tíðindasubba, sum vit sendu teimum. Merkjasølan hjá felagnum Javna verður kringlandið 18. okt., men seljararnir í Klaksvík hava frá fátíðum fingið loyvi at broya sølu dagin har frá 18. til 25. oktober av givnum orsökum.

FØROYA

BANKI

banki FØROYA

Keypið
frá teimum, sum týna í
SOSIALINUM

MASKINAN

sum greiðir og egnir linu, hveir nú verið nýtt við góðum úrslati í 3 ár, 6 maskinur eru nú tiknar í nýtslu.

Greiðari og egnari kunnu fáast hvøri sær.

Allir upplýsingar fáast við at venda sær til

pf HAVÍDNAÐUR

telefon 98, Gøtu.

Javnaðarfundur

Felagsfundur verður í »Framsóðin« friggjakvöldið kl. 20.

Røðarar verða tingmenninir J. P. Thomsen og Hilmar Bech; Atli Dam, lögmaður, og Vilhelm Johannesen, blaðstjóri.

Øll javnaðarfólk eru vælkomn.

VAGS JAVNAÐARFELAG